

Handläggare
Daniel Forsman
Telefon: 08-50831111**Till**
Kulturnämnden
2025-09-30

Mer relevant än någonsin. Biblioteksplan för Stockholms stad

Förvaltningens förslag till beslut

1. Kulturnämnden godkänner förslag till Biblioteksplan för Stockholms stad
2. Ärendet hemställs till kommunfullmäktige
3. Ärendet justeras omedelbart

Sammanfattning

Med utgångspunkt i Vision 2040 - Möjligheternas Stockholm pekar biblioteksplanen ut riktningen för bibliotekets roll i att bidra till en stad som är världsledande i att leva upp till mänskliga rättigheter och barnrätt, där mångfald, innovationer, nytänkande och tillgänglighet är ledord. Uppdraget formuleras i bibliotekslagen, som också pekar ut prioriterade målgrupper: personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter, personer med annat modersmål än svenska samt barn och ungdomar.

Mer relevant än någonsin – biblioteksplan för Stockholms stad bygger vidare på föregående biblioteksplan och utgår från en bred datainsamling där användare, icke-användare, medarbetare, samarbetspartners och andra samhällsaktörer har deltagit.

Med utgångspunkt från en positionering av bibliotekens roll i Stockholm, där det samhällsviktiga uppdraget, det litterära ekosystemet, den opartiska platsen och samverkan är grundstenar, formas fyra strategiska förflyttningar för biblioteksverksamhetens fokus de kommande åren:

- Från bokryggar till levande litteratur
- Från kopieringsrum till samhällsviktig verksamhet
- Från biblioteket mitt i byn till bibliotek i hela staden
- Från erbjudande till delaktig upplevelse

Bakgrund

Enligt bibliotekslagen ska alla kommuner och regioner anta planer för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Stockholms stad har valt att anta en separat plan för stadens skolbiblioteksverksamhet. Den verksamheten ingår därför inte i

Biblioteksplan för Stockholms stad. Skolbiblioteksplanen behandlas av utbildningsnämnden, förskolenämnden och kulturnämnden inför beslut i kommunfullmäktige.

Ärendet

Mer relevant än någonsin – biblioteksplan 2022-2025 har varit vägvisaren för bibliotekens arbete under innevarande period. Eftersom den gällande planen gäller fram till 2025 behöver staden anta en ny biblioteksplan.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Stockholms stadsbibliotek, i samråd med biblioteken inom Kulturhuset Stadsteatern samt utbildningsförvaltningen och förskoleförvaltningen. I processen att ta fram planen har företrädare för de nationella minoriteterna bidragit tillsammans med en rad andra intressentgrupper bland besökare, politiker och personal. Utgångspunkten för dessa har varit att värdera bibliotekets styrkor och svagheter.

Biblioteksplan för Stockholms stad bygger på en bred datainsamling från användare, icke-användare, medarbetare, samarbetspartners och andra samhällsaktörer. Stockholms stadsbibliotek har samlat in och analyserat data, och utifrån detta beskrivit nuläget och formulerat de strategiska förflyttningarna.

Genom workshops med intressenterna under ledning av stadsbibliotekarie, områdeschefer, enhetschefer och andra medarbetare har Stockholms stadsbibliotek samlat in tankar och synpunkter rörande följande områden:

- Vilken kärnverksamhet förknippas med biblioteket?
- Vilka andra aktörer erbjuder delar eller allt det som biblioteket erbjuder?
- Vilka styrkor och svagheter har biblioteket i relation till de andra aktörerna?
- Vilka trender kommer påverka bibliotekets verksamhet i framtiden?

Följande intressenter har deltagit:

- Medarbetare och chefer inom Stockholms stadsbibliotek, Kulturhuset Stadsteatern, utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen
- Förtroendevalda i kulturnämnden
- Barn och ungdomar i olika konstellationer
- Företrädare för de nationella minoriteterna

Via en enkät i sociala medier har Stockholms stadsbiblioteks följare fått svara på frågan ”Vad betyder biblioteket för dig?”. Den som skickade in en berättelse kunde välja att göra det anonymt eller att uppge sitt namn. Några av de omkring 250 berättelser som kom in återges i biblioteksplanen.

Den insamlade datan har analyserats av en projektgrupp under ledning av stadsbibliotekarien. Utifrån data och analys av nuvarande plan har de strategiska förflyttningarna formulerats.

Ärendet kommer att samverkas i sin helhet med de fackliga organisationerna den 11 september 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förslaget till ny biblioteksplan, *Mer relevant än någonsin – biblioteksplan för Stockholms stad*, bygger vidare på den tidigare planen och ska vara en vägvisare för stadens biblioteksverksamhet under de kommande åren.

Med utgångspunkt i Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm, pekar biblioteksplanen ut riktningen för bibliotekets roll i att bidra till en stad som är världsledande i att leva upp till mänskliga rättigheter och barnrätt, där mångfald, innovationer, nytänkande och tillgänglighet är ledord. Uppdraget formuleras i bibliotekslagen, som också pekar på prioriterade målgrupper: personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter, personer med annat modersmål än svenska samt barn och ungdomar.

Bibliotekets roll som samhällsviktig aktör har under de senaste åren blivit allt tydligare. På biblioteken får stockholmarna tillgång till grundläggande medborgarservice såsom datorer, skrivare, kopiator och scanner. Genom att biblioteken erbjuder teknik för att navigera i det moderna informationssamhället får medborgarna tillgång till information och kan bilda sig en uppfattning om aktuella frågor och utmaningar i samhället.

Biblioteket är också en del av i ett litterärt ekosystem, där författare, förlag, distributörer, bokhandlare, översättare, kritiker, biblioteksmedarbetare och läsare samspelar.

En förutsättning för bibliotekets demokratiska, samhällsviktiga och läsfrämjande uppdrag är att biblioteket står för åsikts- och yttrandefrihet och förhåller sig sakligt och opartiskt i politiska, ideologiska och religiösa frågor. Det uppdraget ska förvaltas ödmjukt och underbyggt av kunskap. Bibliotekets roll är att ge verktyg för att navigera i en komplex omvärld, inte att bära sanningen.

Bibliotekens breda uppdrag utförs i samverkan med olika samhällsaktörer, till exempel skolor, förskolor, näringsliv, civilsamhälle, andra förvaltningar, högskolor och universitet. I centrum för bibliotekets samarbetspartners står användaren.

Bibliotekensplanen för Stockholms stad kompletteras av en skolbiblioteksplan för att täcka hela det kommunala biblioteksväsendet. Skolbiblioteksplanen tas fram av utbildningsförvaltningen, i samarbete med förskoleförvaltningen och kulturförvaltningen.

Fortsatt biblioteksutveckling

Riktningen för biblioteksutvecklingen stakas ut genom strategiska förflyttningar. De strategiska förflyttningarna förstärker bibliotekets utveckling i en föränderlig tid. Ny teknik, nya format och nya användarbeteenden ställer nya krav på biblioteket för att vara fortsatt relevant, samtidigt som bibliotekets etablerade tjänster behöver upprätthållas.

De strategiska förflyttningarna beskriver vad Stockholms stadsbiblioteket ska prioritera under de kommande åren. Hur förflyttningarna ska genomföras beskrivs närmare i bibliotekets enheters verksamhetsplaner. Eftersom omvärlden förändras snabbt är det viktigt att en strategisk plan inte låser sig fast vid lösningarna. De måste ständigt värderas och omprövas i verksamheten.

De strategiska förflyttningarna beskrivs kortfattat nedan:

Från bokryggar till levande litteratur

Biblioteket ska lyfta samlingen och synliggöra den. För att göra det behövs såväl ökat utrymme som helt nya arbetssätt. Det behövs mer plats bland hyllorna och fokus på att visa upp litteraturen, knyta an till händelser i omvärlden, koppla ihop nya böcker med gamla och knyta band mellan böcker och användare. Det är mötet mellan bok och människa som är målet. Nyttjandet av beståndet och den totala utlåningen ska öka markant.

Biblioteket ska gå från många lokala biblioteksbestånd till en gemensam boksamling. Detta görs genom en modern logistikkedja likt e-handeln, där en gemensam logistikcentral och en utvecklad infrastruktur för transporter och reservationer är nödvändiga delar. Det görs också genom en översyn av lånevillkor och reservationsavgifter, liksom digitala system för att underlätta för stockholmarna att låna och för bibliotekets medarbetare att arbeta med litteraturen. En biblioteksverksamhet som utgår från ett Stockholmsgemensamt bestånd ger stockholmarna en bättre och

mer jämlik tillgång till samlingarna och resurserna inom biblioteksverksamheten nyttjas bättre

Från kopieringsrum till samhällsviktig verksamhet

Biblioteket ska säkerställa medborgarservice och demokratisk samhällsvägledning inom biblioteket, samt utveckla innehållet i takt med förändringar i samhället som har bäring på bibliotekets lagstadgade uppdrag. Detta görs genom att bättre använda biblioteksrummet och digitala kanaler för infrastruktur och vägledning, genom rekrytering av nödvändig kompetens samt genom samarbete med stadsdelar, näringsliv och civilsamhälle.

Från biblioteket mitt i byn till bibliotek i hela staden

Biblioteket ska, som ett komplement till de lokala biblioteken, vidareutveckla nodbibliotek i varje stadsdelsområde. Detta görs genom att rusta och utveckla större bibliotek som redan idag har ett stort upptagningsområde och genom att skapa nya där det behövs.

Det görs genom att öka tillgänglighet och öppettider på de lokala biblioteken, exempelvis genom meröppet.

Det görs genom att rusta och utveckla de lokala biblioteken.

Det görs också genom att stärka och utveckla det uppsökande och rörliga biblioteksarbetet. Bibliotekets digitala verksamheter, tjänster och utbud binder samman de fysiska platserna och kompletterar varandra.

Från erbjudande till delaktig upplevelse

Biblioteket ska gå från erbjudandet i fokus till delaktig upplevelse i fokus.

Detta görs genom förbättrade möjligheter till medskapande för bibliotekets användare.

Det görs genom ett tydligt värdskap och ett välkomnande bemötande.

Det görs genom attraktiva och moderna digitala tjänster.

Det görs genom metodiskt trygghetsskapande arbete.

Det görs också genom nödvändiga rumsliga förbättringar och välkomnande entréer.

Barnkonsekvensanalys

Biblioteksplan för Stockholms stad bygger på en bred datainsamling där användare, icke-användare, medarbetare, samarbetspartners och

andra samhällsaktörer har deltagit. För att skapa delaktighet och inflytande har speciella workshops hållits med barn. Ett flertal citat av barn finns med i planen, i syfte att säkerställa att barnens perspektiv finns med. Såväl omvärldsanalysen som de strategiska förflyttningarna har prioriterade målgrupper i fokus och barnkonventionen som svensk lag har varit en viktig utgångspunkt i arbetet. Biblioteksplanens strategiska förflyttningar innebär att flytta boken och verksamheten närmare den enskilda användaren. Detta kan exempelvis innebära förbättrad skyltning av barnlitteratur, barn som medskapare i program och förändringar i biblioteksrummet som skapar en attraktivare biblioteksmiljö för de yngre besökarna.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att kulturnämnden godkänner förslaget till biblioteksplan samt att ärendet hemställs till kommunfullmäktige.

Maria Jansén
Förvaltningschef
Kulturförvaltningen

Daniel Forsman
Avdelningschef
Kulturförvaltningen

Bilagor

1. Mer relevant än någonsin – biblioteksplan för Stockholms stad
2. Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Maria Jansén, Förvaltningschef	2025-09-19
Daniel Forsman, Avdelningschef	2025-09-19